प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री. सुभाष गणपती जाधव यांनी ''मराठीतील धरणग्रस्तांच्या समस्या रेखाटणाऱ्या कादंबऱ्या : एक अभ्यास'' ('देवाची साक्ष' व 'झाडाझडती' यांच्या अनुषंगाने) या विषयावरील प्रबंधिकेचे संशोधनकार्य माझ्या मार्गदर्शनाखाली केले असून ते समाधानकरित्या पूर्ण केले आहे.

ही प्रबंधिका स्वतंत्ररित्या लिहिली असून यापूर्वी कोणत्याही विद्यापीठात, अन्य परीक्षेसाठी सादर केलेली नाही.

सदरची प्रबंधिका शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्. फिल. (मराठी) पदवीसाठी सादर करण्यास माझी अनुमती आहे.

मार्गदर्शक

स्थळ : कोल्हापूर.

दिनांक : २९/०६/२००२.

(प्रा. डॉ. रवींद्र ना. ठाकूर)

प्रतिज्ञापत्र

''‘मराठीतील धरणग्रस्तांच्या समस्या रेखाटणाऱ्या कादंबऱ्या : एक अभ्यास'' (‘देवाची साक्ष’ व ‘झाडाझडती’ यांच्या अनुषंगाने) या विषयावरील सदरची प्रबंधिका मी शिवाजी विद्यापीठ एम्. फिल. (मराठी) पदवी परीक्षेसाठी लिहिली आहे.

ही प्रबंधिका अथवा तिचा कोणताही भाग मी अन्यत्र कोणत्याही परीक्षेसाठी सादर केलेला नाही.

स्थळ : इचलकरंजी

अभ्यासक

(सुभाष गणपती जाधव)

दिनांक : २९/०६/२००२.

अर्पणपत्रिका

माझे मामा गुरुवर्य **श्री सुरेश कदम** व गुरुवर्य **प्रा. सौ. संजीवनी पाटील** यांना सविनय अर्पण

ऋणनिर्देश

मराठीतील धरणग्रस्तांच्या समस्या रेखाटणाऱ्या कादंबऱ्या ('देवाची साक्ष व 'झाडाझडती' यांच्या अनुषंगाने) ही प्रबंधिका एम्. फिल. (मराठी) या पदवी परीक्षेसाठी सादर करताना मला अतिशय आनंद होत आहे. या संशोधन कार्यात मला अनेकांची प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षपणे मार्गदर्शन लाभले. ते सर्वजण माझ्या या आनंदाचे वाटेकरी आहेत. त्या सर्वांचा मी ऋणी आहे. त्यांचे ऋणनिर्देश व्यक्त करणे मी माझे कर्तव्य समजतो.

प्रस्तुत प्रबंधिकेच्या अभ्यासासाठी मार्गदर्शक म्हणून मला शिवाजी विद्यापीठातील मराठी विभागाचे विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. रवींद्र ना. ठाकूर सर लाभले. यांनी मला प्रबंधाचे लेखन पूर्ण होईपर्यंत वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. संशोधन करताना कोणकोणती पुस्तके वापरायची तसेच इतर वाचनाचा विस्तार कसा वाढवायचा, याचे मार्गदर्शन केले. या मार्गदर्शनाचा संशोधनासाठी मला फार उपयोग झाला आणि भावी जीवनामध्ये अधिव्याख्याता म्हणून कार्य करताना नेहमीच उपयोगी पडणारे असे आहे. या मार्गदर्शनाबद्दल मी त्यांचा सदैव ऋणी आहे आणि ऋणात राहणे पसंत करतो.

शिवाजी विद्यापीठातील प्रा. डॉ. विश्वनाथ का. शिंदे सर, कॉमर्स कॉलेजमधील प्रा. डॉ. प्रकाश कुंभार सर यांचेही मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. यांनी दिलेल्या प्रेरणा आणि आशीर्वाद मिळाल्यानेच हे प्रबंधाचे काम वेळेत पूर्ण झाले. शिक्षणमहर्षी प. पू. डॉ. बापूजी साळुंखे महाविद्यालयाचे प्राचार्य सुहास साळुंखे सर, प्रा. एन. डी. शेंडगेसर (प्रमुख मराठी विभाग) व प्रा. डॉ. शंकर हदगल सर यांनी वरचेवर प्रबंध लेखनाची चौकशी करुन लेखनास प्रेरणा दिली तसेच या महाविद्यालयातील इतर सर्व सिनीयर प्राध्यापक वर्ग व प्रशासकीय कर्मचारी यांनीही सहकार्य केले. या सर्वांचा मी ऋणी आहे.

प्रबंधकार्याच्या सुरुवातीपासून म्हणजे अगदी एम्. फिल. विषय निवडण्याच्या चर्चेपासून ते प्रबंध लेखन पूर्ण होईपर्यंत प्रा. दीपक चव्हाण सर (नाईट कॉलेज, इचल.) यांनी सिंहाचा वाटा उचलून एम्. फिल च्या संशोधन कार्याला मोलाचे सहकार्य केले. प्रकरण लेखन करताना वेळोवेळी योग्य त्या सूचना केल्या आणि त्याप्रमाणे लेखन करून घेतले. या त्यांच्या सहकार्याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे आणि नेहमीच राहणे पसंत करतो.

या प्रबंधलेखनास प्रा. चंद्रकुमार नलगे सरांनी स्वतः वेळोवेळी पुस्तकांचे संदर्भ देवून एम्. फिल

च्या संशोधनकार्यासाठी 'देवाची साक्ष' ही कादंबरी उपलब्ध करून दिली. हे त्यांचे सहकार्य व वेळोवेळीचे मार्गदर्शन मला संशोधन कार्यास उपयोगी पडले यामुळे मी त्यांचा ऋणी आहे.

तसेच प्रा. डी. ए. देसाई (इचल.) प्रा. साहिदा जमादार मॅडम (मिरज) प्रा. शैलजा चनगुंडी मॅडम (कोल्हापूर) प्रा. दिलीप नलगे (वाळवा) प्रा. राजरतन जाधव (सांगवडे) प्रा. अरुण गाडे (सातारा) प्रा. संजय सुतार (तळमावले) या प्राध्यापक मंडळींचे वेळोवेळी मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले, तसेच विनय पाटील आणि सतिश कुसुंबे (कोल्हापूर), श्री. सदाशिव उकिडवे यांचेही सहकार्य मिळाले. या सर्वांच्या सहकार्याबद्दल मी त्याचा ऋणी आहे.

या संशोधन कार्यासाठी माझ्या मित्र परिवारांनीही खारीचा वाटा उचलला आहे. सुरेश शिंदे, प्रा. महांतेश हिरेमठ, प्रा. युवराज देवाळे, संजय जंगम, प्रशांत नागावकर, कु. अनुसया पाटील, कु. चंद्रभागा हातेकर, प्रा. कु. आक्काताई पवार, कु. शकुंतला जाधव, कु. प्रतिभा चौगुले या सर्वांचा मी आभारी आहे.

संशोधनासाठी पुस्तक उपलब्ध होण्याचे एकमेव ठिकाण म्हणजे ग्रंथालय होय. बॅ. बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालय (कोल्हापूर), रविंद्रनाथ टागोर ग्रंथालय (इचल.), आपटे वाचन मंदिर (इचल.), शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे कॉलेज ग्रंथालय (मिरज), डी. के. ए. एस. सी. कॉलेज ग्रंथालय (इचल.) या ग्रंथालयातून संदर्भ ग्रंथ त्या त्या ग्रंथालयातील ग्रंथपालांनी उपलब्ध करुन दिल्याने मी त्यांचाही आभारी आहे.

आर्थिक परिस्थिती नसतानाही शिक्षण देण्याच्या हेतूने झपाटलेली माझी आई चंद्रभागा, वडील गणपती, भाऊ रवींद्र, बहीण सुवर्णा व सुनिता, भाऊजी तुळशीदास, यांचेही वेळोवेळी सहकार्य मिळत गेले. यांच्या प्रेरणेनेच या प्रबंधाचे काम तडीस गेले. यांनी मला वेळोवेळी प्रोत्साहन देवून शुभ आशीर्वाद दिले.

प्रबंधाचे सुसज्ज आणि पद्धतशीर टायपिंग व प्रिंटींग वेळेत पूर्ण करून दिले त्याबद्दल श्री. अर्जुन चावरे यांचाही मी आभारी आहे.

एम्. फिल्. च्या प्रबंध लेखनास अशा अनेक व्यक्तींनी ज्ञात अज्ञातांनी मला सहकार्य केले, त्या सर्वांचा मी आभारी आहे.

- सुभाष ग. जाधव